

Almedalen 2023

Hur kan vi förebygga brottslighet bland barn och unga? (juni 2023)

Medverkande: Christina (Kickie) Söderberg, utredare vid Brå; Åsa Furén-Thulin, sektionschef Sveriges kommuner och regioner; Linnea Lindqvist, biträdande rektor vid Hammarkullsskolan; Jonas Söderlund, familjebehandlare i Skarpnäck.

Moderator: Maria von Bredow, utredare vid Brå.

Inledande och avslutande speakerröst: Monica Landergård, pressekreterare Brå.

INLEDANDE SPEAKER, MONICA LANDERGÅRD:

Hur kan vi förebygga brottslighet bland barn och unga? Brottslighet bland barn och unga är en ständigt aktuell fråga som kräver gemensamma lösningar. Hur kan vi praktiskt och i samverkan arbeta brottsförebyggande med unga, både de som redan begår brott och de som riskerar att hamna i brottslighet? Det här avsnittet av Snacka om brott special, spelades in under ett seminarium som Brå arrangerade under Almedalsveckan 2023.

Moderator är Maria von Bredow, utredare vid Brå.

MARIA: Hjärtligt välkomna allihopa, till det här seminariet om hur kan vi förebygga så att barn och unga inte dras in i kriminalitet? En ack så aktuell fråga och det ser man ju också på alla ni som är här och på vår spännande panel som vi har, duktiga och spännande panel. Jonas Söderlund, familjebehandlare i Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och det ligger i sydöstra Stockholm. Så vi vet var vi är nånstans. Christina Kickie Söderberg som är utredare på Brottsförebyggande rådet. Sen har vi Åsa Furén-Thulin som är sektionschef på SKR och Linnéa Lindqvist som är biträdande rektor på Hammarkullsskolan i Göteborg. Nu är vi ju representerade från lite olika delar av landet. Maria von Bredow heter jag och jobbar som utredare på Brottsförebyggande rådet. Jag tänkte att vi

skulle fokusera på det förebyggande arbetet i dag och jag tänkte be Jonas att börja. Hur, kan du beskriva lite hur ett typiskt ärende ser ut hos ser i Skarpnäck? Hur fungerar Losam som det kallas för? Och vad är Losam?

JONAS: Ja tack, Losam är en förkortning, det är en något problematiskt titel, LOkal SAMordning mot rekrytering av unga till kriminalitet. Och det är ett projekt som vi har kört i Skarpnäck nu i snart två år och syftet är egentligen två saker. Det ena är att jobba direkt med familjer där vår målgrupp är barn tio till femton år och de vuxna som de lever med. Men också att hitta samverkansformer som funkar så att vi får fatt i de här familjerna. När vi pratar förebyggande så pratar vi då om barn och unga som befinner sig, liksom om man har någon slags tidslinje där så här är du, vad kallar de det för - livstidskriminell - så är vi här borta. För det här är barn och unga som vi kanske inte har fått fatt i och det är det som är utmaningen i vårt jobb. Hur får vi fatt i de här ungarna och hur kan vi jobba med dem på ett bra sätt? Jag tror många när man pratar förebyggande så tänker man så här "ja men det är självklart, vi ska hitta de här ungarna och vi ska jobba med dem". Men det är faktiskt en stor utmaning att hitta dem, att få fatt i dem och sedan att få dem så klart att tacka ja till vår idé och vi ska jobba med. Så om man pratar om den där första delen att jobba med familjer, så som sagt, vi får fatt i ungar. Vi jobbar med dem utifrån en ganska kort intensiv insats. Jag tillhör ju socialtjänstens organisation, men jag jobbar icke biståndsbedömt. Och för er som inte jobbar i socialtjänsten så betyder det att vi jobbar på friytan. Det betyder rent praktisk att vi kan komma igång, BAM, supersnabbt. Vi träffar en unge på torsdag, vi börjar jobba på en fredag och så kör vi på, ganska snabbt och intensivt. Och det vi jobbar med är egentligen att aktivera nätverk runt de här ungarna. Vuxna, föräldrar ofta vårdnadshavare, men det kan också vara andra bra vuxna. Skolpersonal, fritidspersonal, fritidsgårdar, föreningsliv och så vidare. Det bygger ju på frivillighet så det bygger på att när vi träffar dem måste vi jobba supermycket med bemötande. Förebyggande arbete för mig är så mycket bemötande och att inte döma, inte svartmåla, inte misstänkliggöra utan se

det här som en möjlighet att jobba med resurser. Och skulle man liksom vara lite så här teoretisk och härlig, kan man väl säga att vi jobbar ju egentligen med att stärka skyddsfaktorer och på så sätt minskar riskfaktorer. Men tillbaks till det andra då. Samverkan, det var ju en svår utmaning i vår lilla stadsdel. Skarpnäck är som du sa sydvästra Stockholm?

MARIA: Nej, sydöstra ändå, måste det ändå vara.

JONAS: Sydöstra, jag är dålig på kartor, förlåt. Ganska liten stadsdel. Ganska snart så insåg vi att vi behöver jobba mot skolan väldigt snabbt. Och jag kommer från socialtjänsten. Skolan och socialtjänsten behöver samverka och hur kan vi göra det på ett bra sätt? Och det här var en jättestor utmaning i arbetet nu under snart två år. Att så här få till rutiner där alla fina, kloka, bra lärare som jobbar på Skarpatorpsskolan då, som är den skola som vi jobbar närmast i Skarpnäck, kan så här hjälpa de här familjerna och mig att få kontakt. Och det där kan ju låta så enkelt i teorin, men i praktiken har det varit ganska mycket jobb i det. Där vi har jobbat oss uppifrån liksom, vad ska man säga där? Först jobba med rektor, ledningsgrupp, elevhälsoteam till att nu jobba direkt gentemot lärare. Alltså jag jobbar, egentligen så kan man säga att jag sitter på mitt kontor i Skarpnäck men deltar jätteofta i arbetsplatsmöten och skolan. Där lärarna får dryfta oro, dela det och sedan är det dem som bjuder in familjer, genom att se till att vårdnadshavarna accepterar att vi får träffas, alltså att man bryter samtycket mellan skola och socialtjänst. Och sedan börjar vi jobba.

MARIA: Ja, det ska du få berätta om lite senare så ska vi bara. Jag stoppar exakt.

JONAS: Ja det är bra, det är bra.

MARIA: Linnea, jag tänker som vi just sa här nu, så är ju skolan en viktig aktör, en superviktig aktör. Och en annan liten del av det här är ju det här med normbrytande beteende. Kan inte du beskriva lite hur ni arbetar på din skola med just den här frågan om normbrytande beteende?

LINNÉA: Ja, det är ju det vi, det som är svårast att arbeta med, för det är ingenting som man får utbildning i på lärarprogrammet. Vi pratar inte om det på rektorsprogrammet. Sen står vi där med elever som, och är det en elev så det är ganska lätt att hantera, svårigheten är när det sker i grupp, när elever bara bestämmer sig för att vända sig mot lärare, mot personal. När liksom en avstängning, nu stänger vi inte så ofta av på lågstadiet, men jag har ju en mellan- och högstadieskola nära och då blir det en, en välkommen ledighet. Man får kanske en skriftlig varning. Den åker i papperskorgen på vägen ut från rektorsexpeditionen och då är det ju väldigt svårt för oss att veta hur vi ska nå fram. För ofta då har ju föräldrarna också kört fast, givetvis. Ofta är det här normbrytande beteendet även hemma, så det är ju jättesvårt. Vi försöker ju liksom redan när de är små. Jag har ju en 1 – 3-skola, mellan sex och nio år, att liksom vid minsta lilla tecken försöker vi agera på det. Men det är jättesvårt när elever liksom går ihop så att säga mot skolpersonal, då står vi ofta ganska handfallna. Vi behöver mer studier på hur, alltså vi behöver metodutbildning, metodutveckling, hur gör man liksom. Det var vi in på lärarprogrammet. Vi behöver liksom få, få veta hur ska vi göra?

MARIA: Och det här är ju lite liksom, de olika delarna. Man tänker det normbrytande beteendet, det är ju lite det som också ses i båda de här delarna av arbetet. Och du är skolsidan och du är socialtjänstsidan. Jag tänkte gå vidare, bara snabb en första runda här Kickie. Alla pratar om vikten av en god och bra samverkan kring barn som riskerar att dras in i kriminalitet. Och vad är det för samverkan strukturer som fungerar? Kan du beskriva det?

KICKIE: Ja, frågan är ju inte så enkel då.

MARIA: Nej.

KICKIE: Såklart.

MARIA: Såklart.

KICKIE: Därför att vi har ju några som är ganska kända, är ju då SSPF: socialtjänst, skola, polis och fritid och sociala insatsgrupper som förkortas SIG, där de mest kända som är liksom flera aktörer samverkar lokalt och ute i våra kommuner. Och där har vi ett nationellt samarbete med bland annat SKR, vi från Brå och även Socialstyrelsen, Skolverket, Polismyndigheten, MUCF är med i det arbetet. Och där vi försöker stötta det här, därför att det visar sig att det är ganska svårt att få till det. För att bara sätta sig ner och tänka och vi byter information med varann om de här barnen, familjerna och sen så är saken biff. Så är det ju inte, utan man måste lägga, göra ett jättegrundligt arbete för att det här ska funka. Men vi ser ju att där man har gjort det här förarbetet när man verkligen, verkligen kan samverka på riktigt, på lika villkor, involvera barn och familj så gott det går. Försöka liksom verkligen och sätta upp resurser för det här arbetet. Man ser till att det blir bra åtgärder och insatser. Då fungerar det. Men det är inte bara så här kan jag säga.

MARIA: Nej. Det är hårt arbete. Men kan kommunerna få stöd?

KICKIE: Kommunerna kan absolut få stöd, för att det är just precis därför vi har gått samman. Ju, för att försöka ta fram, vi har tagit fram material, vi har handledning och sånt, vi har erfarenhetsutbyte i nätverk mellan kommunerna, mellan polis - olika polisområden och distrikt och så där, för att stärka varandra i det här arbetet som faktiskt är ganska komplext som jag sa. Men när det går bra, då går det bra.

MARIA: Och då säger vi det igen, SSPF och SIG.

KICKIE: Ja.

MARIA: Ja.

MARIA: Åsa. Mycket av det som ska göras faller ju på kommunerna helt enkelt.

ÅSA: Ja.

MARIA: Vad, hur ser det ut?

ÅSA: Och regionerna.

MARIA: Och regionerna också, givetvis.

ÅSA: Ja, glöm inte dem för jösses namn.

MARIA: Absolut, nej de får vi inte glömma.

ÅSA: Nej.

MARIA: Hur ser det ut i kommunerna?

ÅSA: Nej men det är ju tufft i kommunerna. Alltså kommunerna går ju med ett underskott på tjugoåtta miljarder just nu. Alla anmälningarna bara ökar. Vart tionde barn anmäls idag till socialtjänsten. Man tittar på BUP så är det en mindre ökning till BUP än vad det är till socialtjänsten. Det är inte så många som vet om, faktiskt. Och sedan är det ju jättesvårt att få personal som läget ser ut just nu, för det är en kompetensbrist i Sverige och vi måste värna arbetsmiljön just för de som jobbar inom social- och barn- och ungdomsvården, så de verkligen stannar kvar där. Men det är ett superroligt jobb! Jag har jobbat som det i många år så, och ännu roligare kommer det att bli när socialtjänstlagen kommer. Det är jag övertygad om.

MARIA: Mm. Jag tänker, just den här frågan om barn och unga som involveras i kriminalitet då, den spetsfrågan om vi ska säga, och förebygga hur, hur arbetar SKR rent så här direkt med den?

ÅSA: Det är precis som Kickie har varit inne på. Vi jobbar ju tillsammans med Socialstyrelsen, polisen, skolverket, Brå med flera, för att få ut det här kunskapsunderlaget som Kicki var inne på. Det finns alltså jättebra kunskapsunderlag på kunskapsguiden. Ni ska verkligen gå in där. Och där har de ju bland annat det här med dels SIG och SSPF, men också risk-, behovs- och mottaglighetsprinciperna, som är så otroligt viktiga när man jobbar med de här barnen. Det finns alltså evidens och man tittar på och ger rätt insats utifrån den risken som finns. Och det finns liksom principer för det här som ligger på kunskapsguiden och då går det bättre för de här barnen. Men om man liksom kör enligt kultur eller som vi är vana eller lyssnar på en kollega, då blir det inte lika bra. Så vi måste verkligen börja

att arbeta utifrån den evidens som finns. Och här finns det evidens både när man jobbar förebyggande, vad som ger resultat när man utreder och också insatserna som du var inne på. Och det är så himla viktigt tycker jag. Och det här försöker vi sprida jättemycket. I november, december kommer det en jättestor utbildning som kommer gå ut till alla kommuner som kommer vara gratis, som är både webbaserad och på plats då. Där vi sprider den här kunskapen. Men det kommer också att ligga mycket material på kunskapsguiden.

KICKIE: Och på Brås hemsida.

ÅSA: Och på Brås hemsida, förlåt Kickie. Haha.

KICKIE: Haha.

MARIA: Men, det här är ju jättebra. Vi ska jobba, samverkan pratar vi om hela tiden, helt enkelt. Och jag tänker om vi ska gå över till det lite mer praktiska nu, Åsa det är ju mer i alla kommuner kan vi säga, nästan. Men Jonas, om vi tar vid där du, där jag avbröt dig kan man säga...

JONAS: Det gjorde du rätt i.

MARIA: Där i början. Ja. Ett ärende och vad händer nu? Om det liksom, lite vad är det för barn ni får tag i och vad händer det barnet och dennes familj?

JONAS: Alltså, när jag träffar familjer, så är ju det familjer där det finns någon slags oro för barnet, någon slags oro. Och det där är ett knepigt begrepp, men det tänker jag är liksom ingången. Alltid när vi träffas så är det det vi säger och oftast är det ju då... till Losam kan ju barn och unga komma via polis, socialtjänst eller skola. Fritidsgårdar också delvis, men skolan är den vanligaste platsen. En lärare, en mentor känner oro för en elev och det är det vi börjar knåda på och prata om. Så egentligen, om man tänker rent praktiskt, när jag träffar de här familjerna, säger så här "det finns oro för dig, vi lärare känner oro för dig. Mitt jobb det är att tillsammans med dig och er se till att den oron minskar". Då gör vi det liksom pratbart. För det här förebyggande och det här knepiga, det behöver vi börja med att göra pratbart. Också se det som en möjlighet. De vi möter, de barn och

familj jag möter, de kämpar ju. De är så jävla less på att gå på möten med skola, kanske socialtjänst. De är liksom helt dränerade i tråkiga möten. Så samverkan för oss i Losam, det börjar ju där med familjerna. Samverkan gör vi tillsammans med familjerna, vi säger till och med det även om det är ett ord som kanske inte alla är så superbekväma eller bekanta med, knappt jag själv ibland ska jag säga. Men att hitta ett sätt att samarbeta så att den här oron kan minska, det är det vi gör. Oron kan ju komma från beteenden, sätt att vara. Det kan vara fel, det kan komma från diskrimineringsgrunder. Jag är orolig för dig, men det behöver man kanske inte vara. Skit i samma, vi jobbar för att minska den. Det är det viktigaste liksom. Och det har varit jätteutmanande. Men vi är på gång tycker jag, att få fram en gemensam målgruppsdefinition. Alltså att de här ungarna som vi oroas för, vilka är det? Hur beter de sig? Vad gör dem och vart befinner de sig? Så det lägger vi supermycket krut på som polis, skola och socialtjänst.

MARIA: Och då får de träffa dig på fredagen.

JONAS: Då får de. Ja.

MARIA: Oron kommer på torsdagen och du träffar dem. Eller åtminstone bestämmer tid, kanske för ett möte på fredagen. Hur många träffar pratar vi om?

JONAS: Precis. Vi pratar om en ganska kort och intensiv insats. Det finns väl en gammal idé att om det är över fem träffar, då är det behandling, heter det. Så det måste vi hålla oss inom ramen för. Gud nåde om det blir det, höll jag på att säga. Nej, men det är en kort och intensiv insats och syftet är ju då som sagt inte att befinna sig i en längre terapeutisk relation eller behandlande insats utan att aktivera nätverk runt barnet. Det vi har sett som är framgångsfaktorerna för oss, det är ju dels det snabba, vi kommer i gång snabbt, vi har en flexibilitet. Vi träffar barn och unga, deras familjer på platser och tider som passar dem, superviktigt. Och att vi pratar om skyddsfaktorerna. Vi pratar om det som funkar, det en tycker om att göra tillsammans, det som är välfungerande. Det är där vi tar avstamp, inte i

det dysfunktionella. Och det kan liksom inte understrykas nog att det är så viktigt att den första frågan är: vad tycker ni om att göra? Vad får dig att må bra? "Jag vet inte" så här, "Kom igen" Så här "du vet!". Eller finns det någon runt dig som vet det liksom? Sen suger vi ut det där? Eller så får vi ut det här och sedan börjar vi jobba med det. Utifrån liksom den enkla men ack så viktiga denna tid vi lever i devisen så här. Alla människor vill ju ha det bra, alla människor gör så gott de kan, liksom. Det är vår utgångspunkt och vi pratar jättemycket om det i vårt arbete. Bemötandet utifrån det. Motsatsen är, är, funkar inte, vi får inte till det vi behöver göra då. Om vi bara fokuserar på dysfunktionella.

MARIA: Vi återkommer sen lite om resultat, lite mer. Men Linnea Jag tänker att misslyckas i skolan ser jag ofta som en gemensam nämnare för de som sedan hamnar i kriminalitet. Det behöver inte alltid vara så, men det är liksom en sådan del i debatten. På din skola så har jag förstått att ni har fokus på ökad regelefterlevnad, lite som, ni har något speciellt ord för det där. Det är något system som du ska få berätta lite om.

LINNÉA: Ja vi jobbar med Pax bland annat.

MARIA: Ja.

LINNÉA: Ja precis. Nej men så jobbar vi också med, ja men konsekvenstrappa, orosamtal med föräldrar, när elever inte följer reglerna. Vi kommer även börja erbjuda föräldrarna att införa konsekvenstrappa hemma för att elever, för att föräldrarna ska få verktyg att hålla gränserna. Många föräldrar säger att det jag kan, jag kan tycka att jag är sträng och jag kan säga nej, det här är inte acceptabelt, men det är svårt att hålla det. Så vi ska försöka hjälpa dem som gör lite som vi gör i skolan men anpassat för hemmet. Men det är jätteintressant det du pratar om regelefterlevnad, för i eran rapport som kom nyligen "Skolfaktorer och sannolikheten att begå våldsbrott" tar ju upp det att en av de största riskfaktorerna för att barn och unga ska begå våldsbrott är att man inte följer reglerna i skolan. Regelefterlevnad är en väldigt viktig nyckel där att lära sig att följa alla vuxna. Det betyder inte att man ska köpa allt vuxna säger. Man ska ändå

följa regler som vuxna sätter upp. Och i den rapporten som vi borde ha ett eget seminarium om, där tar man också upp det här med den främsta riskfaktorn för att unga ska begå våldsbrott, det är att föräldrarna inte har eftergymnasial utbildning och när de med den elevgruppen klustras på samma skolor. Och det är exakt det som händer i våra förorter, att vi har väldigt låg andel föräldrar med eftergymnasial utbildning i våra elevgrupper i de här skolorna. Så att Brå ger ju då, nu kan jag prata i ditt ställe här, ni ger ju rekommendationer också då att man ska reformera skolsystemet för att börja mota skolegregationen vid dörren. Se över finansieringssystemet och framför allt skolvalssystemet då. Tycker Brå. Det tycker jag också. Och det är ju för att skolsystemet ska få en bättre förmåga att kompensera för den faktor som är att föräldrarna har för låg utbildning. Det måste vi hitta ett sätt att kompensera för. Och hur kan vi då jobba med elevernas regelefterlevnad och liksom skolnormer på ett klokt sätt? Och det handlar ju också om det här med normbrytande beteende och där behöver vi mer metodutveckling. Hur kommer vi åt det här? För sen är det så att det är klart att man inte blir kriminell för att man inte klarar skolan. Det är alltid ett val att skjuta någon. Det är alltid ett val att gå in i ett gäng. Man kan välja att inte göra det. Men vi staplar ju väldigt många riskfaktorer på hög och när man då heller inte har akademiskt stöd hemma, det är en riskfaktor för skolframgång, så blir det väldigt många liksom riskfaktorer som staplas. Och till slut så välter ju stapeln och det bör vi försöka förhindra att den gör. Så den rapporten borde ni läsa, den ligger på Brås hemsida. Jag hoppas att det blir ett seminarium om den i höst.

MARIA: Får föreslå det, Linnea.

LINNÉA: Den är jätteintressant verkligen, och den är lättläst och ganska kort men säger väldigt...den säger det som vi som jobbar i de här områdena redan vet, men den kan man trycka i ansiktet på politiker när de påstår att det inte är så.

MARIA: Det får du göra Linnea, du som är debattör. Jag tänker nu Kickie, nu följer vi det här också med föräldrastödet. Jag tänker att vi pratar om föräldrar här hela tiden också. Och det finns ju faktiskt ett uppdrag som ligger nu på MFOF, som är då...

KICKIE: Ja just det, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Långt.

MARIA: Ja. Där du också är med ska jag säga. Brå är ju med i det här arbetet.

KICKIE: Ja, vi har samarbetat med dem i flera, på flera områden. Men just det har ju precis fått nya pengar som kommunerna kan söka för både generellt föräldraskapsstöd, men också hälften av pengarna, det är nästan fyrahundra miljoner faktiskt. Och det verkar inte vara något tillfälligt ett år eller så, utan det verkar vara ganska, ett långsiktigt. Och den andra halvan är då brottsförebyggande föräldraskapsstöd, alltså riktat till föräldrar vars barn riskerar att begå brott. Så där kommer du att kunna... och där kommer kommuner kunna stärka sitt föräldraskap arbete och kan få hjälp med det, lite olika. Och lite också vad jag förstår även prova lite nya innovativa grepp för att nå kanske svårnådda grupper och sådär.

MARIA: Jackar ju lite i det som Jonas gör egentligen.

KICKIE: Ja visst.

MARIA: Jag tänkte innan det för att liksom koppla allt som vi gör. För ni ser det, det är ju inte deppigt egentligen. Det är massor som görs och det finns en massa kunskap helt enkelt. Men vi måste jobba på ett bra sätt. Men jag tänker Åsa, du började ju prata lite i början om det här med de rekommenderade insatserna och det kommer ju då 2021. I slutet av 2021 så kom ju Socialstyrelsen med det här, den här rekommendationen. Kan inte du berätta lite, du behöver inte rada upp alla namn för de med massa engelska namn är olika, men kan du berätta lite om dem?

ÅSA: Ja, men det är ju precis det Kickie pratar om. Föräldrastödet finns ju med där. Men också vad är det man ska göra när det har gått långt? När barn är kriminella också och där är behandlingsfamiljer och tillsätta efter man gjort den här bedömningen som jag pratade om förut, att tillsätta det de

behöver. Och det som man oftast glömmer tycker jag från socialtjänst, jag kan säga att jag kommer därifrån, det är att man har en samverkansmodell. Man har inte så mycket insatser som du pratar om, i kommunerna, och det är liksom insatserna som förändrar barnen och nu finns det liksom rekommendationer, till och med rekommendationer från Socialstyrelsen, det inte bara är ett litet kunskapsunderlag, utan de rekommenderar de här insatserna och då ska vi verkligen bygga på det. Och då kan man ju börja fundera så här, Ja, det är jättesvårt för de är tagna från USA, Norge och gud vet vad, men det finns komponenter i det här och det kan alla kommuner plocka fram och titta. Vad är det för komponenter? Och det är ju: få en meningsfull fritid, göra det man tycker om att göra, ha god hälsa, klara skolan precis som du säger och sedan också kognitivt förändringsarbete. Och får man med regionen så kan man ju verkligen göra alla de här sakerna. Sen kan man ju också avtala om samverkan mellan kommuner. Jag tror ni vet det alla, men man kan faktiskt bestämma sig att nu grannkommunen, de har de här metoderna, vi gör de här metoderna och så går man ihop. Och mycket av det kan vara digitalt också. Så man måste vara smart och se till att man använder rätta metoderna. Och det finns i det här kunskapsunderlaget eller rekommendationerna.

MARIA: Och de finns ju...

KICKIE: Ska jag säga mer, tycker du, om det eller?

MARIA: Ja, det beror på om det är något jätte... jag tänker att de här rekommendationerna, de finns ju också såklart och tillgå digitalt. Men jag undrar lite följdfråga där, så tänker jag så här, hur pass tillgängliga är de då ute i kommunerna? För det här är ju en svår fråga. Det är ju väldigt bra och evidensbaserade metoder och modeller, insatser och då är det liksom.

KICKIE: Ja men det är som jag sa, vissa har licens på de här. Det är därför jag säger, titta på komponenterna. Vad är det för olika delar som ingår i det här? Och om ni inte har licens så använd er av komponenterna och skapa

liksom resurser runt det. För det är inte rocket science. Det är liksom enkelt och det är evidens på.

MARIA: Och där är SKR med i det arbetet och stöttar kommunerna i det här.

KICKIE: Absolut, ja. Och vi har ju ett partnerskap, som det så fint heter, med Socialstyrelsen och för ut det här. Och det är åttio kommuner nu som är med för att jobba igenom det här och få ut det här i kommunerna. Så vill man ansluta, vill man vara med, hör av er bara helt enkelt!

MARIA: Jättebra! Bra pitch. Jonas, nu kommer vi fram till resultaten. Hur har det, hur har det blivit nu efter de här två åren? Kan ni se någonting, några framgångsfaktorer med Losam då?

JONAS: Alltså det vore karskt att säga att vi kan se resultatet nu, för det vet ju jag, det vet ju ni ännu bättre än jag som forskar på det. Alltså det tar ju tid och se. Men det vi ser det är att vi har, sedan vi börjar just i 2021 nått snart nästan åttio familjer som jag jobbar med, vilket är rätt många. Nästan ingen har tackat nej till insatser och det tycker vi är framgångsrikt. Sen behöver man ju så klart, om man pratar framgång, behöver man ju se det längre fram också, så klart. Men vi märker att det finns ett engagemang i frågan. Vi märker att få till en samverkan som vi tycker funkar. Bara ta sig samverkansmöten där folk är så här glada, peppiga...

MARIA: Ja det är fantastiskt.

JONAS: ...eller ha såhär insatsmöten med familjer, där folk är glada, peppiga. Det tycker jag då är min liksom högst subjektiva kvalitativa måttstock är kanonbra. Att vi känner att vi är på gång framåt och att det lokala sociala arbetet kan få blomma och vara en del av samhället. För jag tänker att vi börjar bli uppgivna när vi börjar prata straff och när vi ska ha poliser och visitationszoner, och nog borde det behövas ibland, jag ska inte säga att det inte behövs, men uppgivenheten från oss socialarbetare måste brytas liksom. Det är skitkul att jobba med det här och det lokala sociala arbetet är en kraft att räkna med. Jag har den stora turen att bo tio meter från mitt kontor i Skarpnäck så jag träffar de här stökpellarna och pelleninerna

varje dag och det är också fantastiskt att få jobba på det sättet. Och det är en framgång tycker jag, att vi får ta plats i lokalsamhället och jobba på det sättet. Men vi ska också vara ödmjuka och se att såklart vi måste titta på vad gör det här? Finns det någon evidens i det vi gör? Och så.

MARIA: Och koppla det till Åsa. Det Åsa säger, ja.

JONAS: Precis.

ÅSA: Får jag komma in där?

MARIA: Ja absolut.

ÅSA: Jag tror att det är väldigt viktigt att man följer upp det man gör inom socialtjänsten. Vi kan inte hålla på och gissa oss till saker och ting längre. Och det kommer att komma in nya socialtjänstlagen och socialdataregister när vi verkligen får den här evidensen mer på plats och ser hur det går i olika verksamhetsområden. Men fram till dess behöver ni följa upp och era politiker behöver följa upp och ni behöver följa upp och få saker. Och är man i ett utsatt område eller där det är mycket kriminalitet, så följ upp den frågan för jösse namn, om det ger resultat. Det är inte svårt alltså, följ upp och få mål och se om det ger resultat och använd den evidens som finns. Det blir ju också billigt och effektivt och det kan man också motivera tycker jag. För politiker, det här är det evidens på, det här måste vi ha! Men sen en sak till som jag tycker du bara brinner för, det är just det här att komma in tidigt. Att stoppa kranen som den här polisen sa i Agenda eller var tusan det var han sa det. Jag tycker det är så viktigt att hitta de där ungarna, jättetidigt. Jag har varit i Köpenhamn flera gånger. De jobbar och de går ut tillsammans med polisen. Letar upp de här ungarna, pratar med föräldrarna. Där de med sanktionsmöjligheter i för sig som de kan tvinga sig till saker och ting. Men man kan motivera föräldrar att börja jobba med deras barn när de är sju till åtta år för det är där vi behöver komma in om vi ska bryta den här trenden. Vi kan inte bryta den när de är fjorton, då har det gått alldeles för långt.

ÅSA: Får jag fortsätta?

MARIA: Ja.

ÅSA: Men sen får vi inte glömma att kriminaliteten i sig minskar ju. Men alltså, ungdomskriminaliteten, det är den grova brottsligheten som verkligen skjuter i höjden.

MARIA: Ja, absolut. Och det är ju absolut en viktig faktor, fråga i det här. Men jag tänkte fortsätta på den här peppiga stämningen då, som jag tänker att ni alla också vill ta med den härifrån. Ni vill inte gå härifrån och säga det finns ingenting att göra och det hör ju ni. Nu hoppas jag att ni alla skrivit upp allting här. Jag tänker Linnea, det finns ju på din skola, så har jag läst mig till att du både har lovskola för lågstadiet med simundervisning, som siktar lite på svenska betygen, men även på, eller betyg vid den åldern behöver man ju inte. Men svenska, ja, bedömningen heter det väl i den åldern, men att du också har ett bemannat skolbibliotek. Visst är det så? Man tänker som tidiga förebyggande insatser.

LINNÉA: Precis. På min skola så har jag inte alls många elever som har svenska som modersmål, jag hade inte ens en handfull, och det gör att vi har ju väldigt stora utmaningar med språket. Och det, den timplansbundna undervisningen räcker ju inte om eleverna ska lära sig det de ska, för på lågstadiet går de ju mellan femton och sjutton timmar i veckan. Så att vi har lovskola och då får de tvåhundra extra timmar undervisning i svenska varje år och i kombination med det har vi även simskolor. Så de får lära sig läsa och lära sig simma. Och sedan har jag en utbildad bibliotekarie på heltid, trots att det bara är tvåhundra elever, och det är just för att komma igång med läsningen tidigt och guida eleverna in i litteraturens värld. Nu är det liksom inför loven, då går barnen hem med travar med böcker, de älskar ju att läsa. Och det är också en skyddsfaktor att de faktiskt läser på lovet istället för, om de inte går lovskola då. Så det är klart att vi behöver ju också tänka utanför boxen. Jag har ju ingen box och jag tror att det är därför kanske som jag gör saker som ingen annan kanske har tänkt på. Men det är väl, det är jätteviktigt.

MARIA: Nej men lovskolan, jag vet att du har sagt i något annat sammanhang att det är bättre att sätta in lovskola nu i lågstadiet än i högstadiet när de ska få upp nians betyg, för det är liksom lite som vi pratar om det här, det är bättre att komma in när de har börjat dyka upp på brottsplatserna och tycker det spännande, än att när vi har dem som...

LINNÉA: Nej, men så är det och jag menar lovskola mellan åttan och nian, det är bara en jakt på E, det är de elever som har F och vill ha E. Och det är ju en del av problemet med hela betygssystemet. Men våran lovskola är ju, dels så är det att vi engagerade lärarstudenter för lärarna har ju sin ferie. De går ju sex veckor, tjugofem timmar i veckan på lovskola. Och det gör ju också att jag har haft inga problem att rekrytera lärare. För jag tar ju lärarstudenter från lovskolan om jag behöver rekrytera. För då kan jag besöka dem ändå, jag jobbar alltid på somrarna, jag är inte ledig då. Och då brukar jag göra lektionsbesök så då får man lite provanställning under sommaren. Så jag har rekryterat fem, sex lärare från lovskolan och de får världens bästa sommarjobb och de får, jag får ju sälja in förorten att det är så sjukt roliga skolor att jobba på. För de får ju testa vårt elevunderlag under sommaren. Och vi har inte misslyckats med någon hittills, alla har lärt sig läsa som har gått minst fyra veckor och det är för att det är intensivundervisning. Det är två lärare på tio, tolv elever som jobbar intensivt i hundrafemtio timmar under sommaren. Och det här kostar nästan ingenting. Det är en jättebillig insats. Det är mycket dyrare att sätta dem på Hall när de är liksom nitton. Nej men, faktiskt det är det. Det förebyggande är alltid billigare än det repressiva. Så är det.

MARIA: Absolut. Jag tänker att det förebyggande arbetet det är ju det vi alla på något vis uppfyller här.

MARIA: Och jag tänker att vi ska avsluta. För det finns säkert frågor i publiken, men vi ska gå laget runt här lite. Jonas, vill du börja och göra slutkläm?

JONAS: Jaha, en slutkläm, ja.. För mig är det två saker som jag lärt mig under den här tiden. Dels så, jag visste det redan innan, men jag har lärt mig ännu mer. Ingen vill såklart bli kriminell. Vi behöver sätta in rätt resurser och

rätt engagemang, så kommer det här att bli bra. Sen har jag lärt mig också att samverka, det är ett sånt jävla knepigt ord alltså. Och samverka för mig, i min lilla bubbla, det är att det ska bara leda till att fler ungar får vår insats. Då blir den så här begriplig. Att det hela tiden finns en praktisk aspekt i samverka, som om vi sitter ner och pratar med massa professionella typer, så ska vi avsluta med att säga saker som vem gör vad? Vem pratar med den ungen? Vem pratar med den mamman? Vem gör det? Då funkar det och det är så här självklart. Men i början när jag satt på det här mötena så tänkte jag "men vi pratar ju inte om det och det" vi sitter och pratar om lägesrapporter och sen så känner vi oss lite nöjda med det. Men vi måste ju alltid ha en handlingsaspekt i det. Ja, och det får bli slutklämmen, tror jag.

MARIA: Ja, men får jag bara göra en följd... vi har ändå lite tid, för att göra en följdfråga på slutklämmen?

JONAS: Ja.

MARIA: Jag tänker så här, vad tänker du om hur barnen ser på det här?

JONAS: De har... De kommer! För mig är det liksom nog, att de kommer och pratar om risk- och skyddsfaktorer, pratar om hur en tar hand om sig själv. I Skarpnäck har vi det senaste året haft två dödsskjutningar och flera andra skjutningar. Skarpnäck har förekommit i massa våldsdåd. Det är en ingång att prata om det. Hur ska vi ta hand om varandra i vårt samhälle? Och det är de superengagerade i och har massa kloka idéer. Och som sagt, de flesta är, det är klart de är skeptiska i början, det kommer in en så här flintskallig gubbe och säger så här "nu ska vi prata om risk- och skyddsfaktorer och alla är orolig för dig". Det är en superdålig ingång. Men när vi paketerar det med bemötande och energi och lyssnar på dem så upplever jag att de tycker det är skitviktigt och tycker det är jätteroligt och spännande. Så, så det är ju min återigen subjektiva känsla kring det. Vi har utvärderingar på gång, när de ska få kryssa i massa så här linjer och skatta och sånt, och då hoppas jag att det är den bilden som jag har kommer att bekräftas där.

MARIA: Den utvärderingen ser vi ju framemot. Eller hur ni andra?

JONAS: Den lägger vi på Brås hemsida. Nej, jag skoja.

(SKRATT)

MARIA: Vi lägger den där sen, ja.

JONAS: Precis, ja.

MARIA: Det blir jättebra. Kickie?

KICKIE: Ja! Nej men jag tänker på, du var lite inne på det, det känns ibland, så får man en känsla av att agendan i dag sätts bara efter den grova kriminaliteten och allting går ut efter det. Jag känner så här, du var inne på det också, vi kan, vi måste måna om att också stärka de kärnuppdrag vi har... alltså socialarbetare ska vara socialarbetare och göra det de är bäst på, inte vara extra poliser. Skolan ska göra det de är bäst på och så vidare. Men tillsammans så ska vi arbeta förebyggande, såklart, fortsätta att göra det och liksom satsa på det förebyggande arbetet. Med både långsiktighet och kortsiktighet, vi måste göra snabba saker, men vi måste också ha tålamod och långsiktighet i det vi gör. Det vill jag säga.

MARIA: Ja, bra. Åsa?

ÅSA: Nu snodde du min replik, Kickie! haha. Nej, då säger jag så här att precis som du är inne på Kickie så är det mycket repressivt just nu. Det är sanktioner, det är straff och så vidare. Om vi lägger lika mycket kraft i kommunerna som staten lägger på det repressiva och vi lägger det på det förebyggande så kommer vi komma jäkligt långt och precis som Linnéa sa här alldeles nyligen, det är inte dyrt att jobba förebyggande. Och då får ni ta pengar kanske och gå till kommunledningen och säga att "nej, vi kan inte ha den här parken så här snygg utan det behöver gå till ungarna i stället om vi ska få ordning på det här". Så enkelt eller så tufft är det. Men också följ upp, följ upp, följ upp och se till att göra det som det finns evidens för, för det är ekonomiskt och det ger resultat också.

MARIA: Ja, det var det! Linnéa?

LINNÉA: Nej, men återigen kopplat till rapporten där om skolfaktorer och brottslighet. Jag tänker att precis som Brå skriver, att det är viktigt att reformera skolsystemet och det skulle politikerna kunna göra genom att trycka igenom reformer i riksdagen. Så det är väl en uppmaning att trycka på så att politiker gör det helt enkelt. För att om inte skolsystemet blir kompensatoriskt i sin konstruktion, så kommer inte vi kunna se till att alla elever faktiskt klarar skolan och det är ju en av alla riskfaktorer. Det är inte så att man blir kriminell för att man inte klarar skolan, men det är ju samma, massa annat gör ju att det skapas en faktisk risk. Så det tänker jag är jätteviktigt att skolsystemet blir kompensatoriskt i sin konstruktion.

MARIA: Nu kanske vi kommer igång med frågorna. Här i hörnan tror jag?

FRÅGA 1: Jo, men hejsan, jag heter Marika Haug, jag jobbar för Stiftelsen Tryggare Sverige. Jag jobbar mycket med brottsförebyggande arbete i skolan och jag är lite nyfiken kring dig Linnéa, när du pratar om samarbetet med vårdnadshavare, för att jag upplever att många skolor som jag träffar och arbetar med upplever svårigheter kring just samarbete med vårdnadshavare. Det är svårt att få med föräldrar på tåget så att säga. Så att jag undrar om du skulle kunna utveckla det lite. Ja men vilka utmaningar har ni mött och vilka framgångsfaktorer har du identifierat? Typ, något sånt.

LINNÉA: Det jag tyckte var svårt i början, nu har jag jobbat som rektor - vad är det, elfte året jag är inne på som rektor i förorten - nej men när man, när man blir helt ocensurerad så är det mycket lättare. Jag brukar säga till föräldrarna så här "det är jättestor risk att ditt barn blir gängkriminell och kommer att skjuta någon inom några år om inte vi bryter det här beteendet" och då blir de så här: "vad sa du?" "Ja, det finns en jättestor risk för det, ska vi göra något åt det?" och då säger de sällan nej för de tycker inte att deras barn ska, ska bli kriminella. Så jag tror att man behöver vara väldigt, väldigt rak på sak och inte kunna... för många, mina föräldrar har ju också det här med språket och vi sitter ofta med tolk så

att vi behöver vara väldigt så här konkreta och tydliga, kortfattade. Och sedan också att vi, att jag brukar skicka formell kallelse till orosamtal och det gör ju dem livrädda redan innan de har kommit, vilket är en bra utgångspunkt för samtalet i sak. Att vi är faktiskt oroliga på riktigt för detta och detta händer. Ditt barn berättade det här, vad den gjorde i helgen. Deras kompisar, ditt barns kompisar berättade att ditt barn skar sönder, kanske däcken på en cykel. Det normbrytande beteendet, det ska inte en nioåring göra och så vidare. Så att när vi liksom är så konkreta så brukar ju föräldrarna, ja men de förstår ju att vi är oroliga på riktigt och syftet för mig är att göra föräldrarna väldigt oroliga. För det tänker jag kommer minska sen steget att faktiskt ta hjälp. Och att vi också erbjuder, vi har ju familjebehandlare kopplade till vårt område som vi jobbar med, vi har skol-socionomer, föräldrar, syskon och så vidare. Så att, jag upplever att det har blivit mycket bättre sen vi bara har slutat att prata runt och bara rakt på sak direkt, inte prata om allt som är bra utan det kan vi ta någon annan gång. Det tar vi upp i utvecklingssamtalet, men vi bara pratar om det som inte funkar, aldrig prata om det som funkar bra. Då upplever jag att det blir väldigt tydligt och konkret.

MARIA: Tack, tack Linnéa. Ville du komma in där?

JONAS: Alltså jag, du svarar himla bra för det handlar, fokus handlar då på det vi som jobbar behöver ta ansvaret för att det här bemötandet ska funka, men det är lätt att vi hamnar där. De är inte mottagliga, vi har svårt att kommunicera med dem. Men om vi kan hitta ett sätt som fungerar så är alla människor beredda och benägna att ta emot hjälp. Ibland lägger vi liksom ansvaret på dem som vi ska hjälpa, för att de inte är mottagliga eller inte motiverade. Alla känner igen det där, men vi behöver motivera. Det är vårt ansvar, hundra procent. Sedan kan du göra det på olika sätt då, helt klart. Det där var inspirerande. Jag testar det nästa gång.

(Skratt)

LINNÉA: Det är bara vad jag har lärt mig by doing...

JONAS: Ja, nej men kanoners!

MARIA: Nej men jag tänkte att, här fanns nästa fråga.

FRÅGA 2: Ja, men tack så jättemycket. Lars Bränn från Ramboll. Jobbar också just nu med som säkerhetschef i en kommun. Ett uppdrag som vi löser så att säga. Jobbar mycket med brottsförebyggande. Jag tycker det är jättebra, men det pratas väldigt mycket om den här nya lagen att kommuner ska jobba brottsförebyggande som att det är lösningen på allt. Och jag menar ju att de kommuner som har stora problem med det här, de jobbar väldigt, väldigt mycket och gör extremt mycket. Jag tycker att idag så har vi pratat mycket om hur vi kan skruva på det, liksom ta del av det här underlaget och så vidare. Men jag menar att det vi kanske behöver göra det är att titta på instrumenten, exempelvis nya socialtjänstlagen med tvingande åtgärder. Någon av er nämnde så här: det funkar bra i Köpenhamn, men där har man ju också åtgärder som man kan tvinga på. Jag tror verkligen på att liksom uppmuntra och försöka jobba med det positiva. Men vad tänker ni runt det här, är det så att vi ska fortsätta skruva eller ska vi ställa lite högre krav, förväntningar uppåt att vi behöver nya verktyg för att lösa det här? Vad tänker ni om det?

MARIA: Vi har varit inne lite på det, men Åsa och sen Kickie.

ÅSA: Det kommer ju ett tjugotal nya lagstiftningar runt sociala, barn- och ungdomsvården. Det bara dräller in och då kommer det komma sanktioner och mellan tvång för föräldrar. Jag är alldeles övertygad om det. Så att de här delarna kommer komma i Sverige och då är det jätteviktigt att vi har båda de delarna och det förebyggande, tidiga och stöd och behandling. För det Danmark säger, bara det repressiva, då hade det gått käpprätt åt helvete. Bara förebyggande, då hade det inte heller funkade. Men både och, funkar bra. Och man kan ju tycka det är jätteläskigt med sanktioner för man kan ju bli av med sitt bostadsbidrag eller ekonomiskt bidrag. I Danmark blir man av med lägenheten till och med. Man får flytta helt enkelt. Och det finns kommuner idag som har det så tufft i Göteborg, bland annat, som pratar om det här med de sanktioner att

de för vissa familjer skulle behöva även komma till de nivåerna, även i Sverige. Så det här håller man på utreder just nu, så ni vet det.

MARIA: Kickie?

KICKIE: Mm, jag skulle säga samma sak, men sen var det också det här med lagstiftningen då eftersom att jag representerar Brå, så är det ju viktigt, för det är ju liksom väldigt mycket en ram kan man väl säga. Och sen så ska det då vara på plats, strukturer och annat. Och i det så är det himla viktigt att det omfattar liksom hela kommunen, så att socialtjänsten är en del av det här och att allting blir en helhet och att man tänker på brottsförebyggande arbetet som en helhet i kommunerna och slutar att ha liksom någon form även inom kommunerna med de här, ja ni vet de här vanliga, så.

ÅSA: Sen är det så att man måste också jobba med segregationen. Vi har ett otroligt segregerat Sverige om man jämför med Finland, Danmark, Norge. De har två eller fyra skjutningar. Vi har alla dessa skjutningar, i Sverige över sextio. Så att det handlar om segregation, det handlar om fattigdom. Det handlar om utsatthet i grund och botten. Det får vi ju heller inte glömma bort. Så samhällsplanering är oerhört viktigt att socialtjänsten kommer in i också, som kan de här frågorna. Så ducka inte för det. Mycket man behöver göra.

MARIA: Ja precis, då har vi här - varsågod!

FRÅGA 3: Hejsan Jonatan Kärre, journalist. Det första ordet som jag hörde när jag kom utanför här var fritidsgårdar. Och då börjar jag tänka på det som har rapporterats om att fritidsgårdarna kan utgöra rekryteringsgrund för gängen och att gängkriminella sitter på de här fritidsgårdarna och spelar tv-spel och liknande. Kommer dit med skyddsvästar och så. Hur ska man hantera den problematiken, undrar jag?

JONAS: Oj, ja, släng ut dem därifrån, alltså... det är ju ett enkelt svar. Alltså vi har inte det problemet, har jag upplevt i Skarpnäck. Men däremot finns ju den bilden. Många av de familjer jag träffar har den bilden, de säger så här

“Mitt barn får inte gå till fritidsgården för där” och så, ja, det du säger. Vi behöver jobba supernära med fritidsgårdarna oavsett om vi är poliser, skolpersonal eller kommuner. Det gör ju jag och jag upplever att en bra, inte det du beskriver, men en bra välfungerande fritidsgård är ju en av de viktigaste friskfaktorerna. Skyddsfaktorerna i våra områden. Så är det så, då måste man in och då tänker jag, då är jag inne på det, då är det tvingande åtgärder. In, släng ut, bort och hitta ett sätt att bli av med det. Enkelt sätt att lösa det på tänker jag.

MARIA: Och Kickie?

KICKIE: Jag vet att MUCF jobbar med den här frågan, att stärka kvaliteten på fritidsgårdarna. För en bra fritidsgård är kanon. En dålig fritidsgård är skit. För att och då gäller, det handlar om vilka vuxna finns det där? Vilka förebilder finns det? Vilket stöd finns det för de här ungdomarna? Och att stärka skyddsfaktorerna och se det positiva som de är väldigt bra på många gånger på fritidsgårdarna och fånga upp och göra mer av. Så ska det gå till. Inte som du beskriver.

MARIA: Nu, Linnéa, får du säga något snabbt som du tänker där. Sen tar vi nästa.

LINNÉA: Ja, nej men jag tänker bara att det är jätteviktigt att de som arbetar på fritidsgårdarna inte reproducerar normbrytande beteende, att man faktiskt ger ungdomarna ett annat perspektiv, annat sätt att prata, annat sätt att vara. Så att man inte bara har liksom folk från orten som arbetar där, som reproducerar samma typ av tugg. Tror jag är jätteviktigt.

MARIA: Då hade vi nästa fråga?

FRÅGA 4: Ja, hej, mitt namn är Anna Sjöholm och jag är kriminolog på Stiftelsen Tryggare Sverige. Jag har en fråga till dig, Linnea. Du pratade om förorter och utsatta områden. En omständighet som vi noterat i de utsatta områdena är en hög omflyttning av personer, alltså att väldigt stor andel av befolkningen byts ut i området. Och jag undrar vad? Hur? Vilka konsekvenser ger det för era skolor i områdena och i så fall om ni ser konsekvenser, hur hanterar ni de konsekvenserna? Till exempel att en

elev inte har gått hela sin studietid eller bara en väldigt liten del av sin studietid i skolan.

LINNÉA: Vi har ungefär mellan fyrtio och femtio procent i elevomsättning så ungefär hälften slutar och börjar, vilket är problematiskt. Det är tuffast för lärarna. De har aldrig samma klass med kanske fyra till åtta veckor. Sedan kommer någon ny elev och någon slutar. Ofta får vi inte veta att de slutar. De försvann. Och så. Där bör ju bostadsbolagen också gå in och se till att barnfamiljer faktiskt får förstahandskontrakt. I Göteborg har ju bostadsbolagen köpt upp alla lägenheter från jättemånga olika privata värdar som nu börjar det att dämpas, för att fler har förstahandskontrakt. Men det är ju jättestor risk för elevernas skolgång för att vi har heller inte reglerat i Sverige när man läser vad under i grundskolan så att säga, vilket gör att elever tappar hela kunskapsområden. Så vi kan få in elever som har liksom missat fyra områden inom SO och NO och då kanske missat hela introduktionen till multiplikation. Det är jättesvårt att ge igen all den undervisning för de kanske kommer från ett ställe där det är helt i otakt. Så där skulle man, där man skulle behöva reglera Sverige när man läser vad. För de elever som inte byter skola är det skitsamma när man läser religion. Om det är oktober eller mars, men det är problematiskt för de som byter skola två gånger per år.

MARIA: Hörni, det här fick bli lite av det sista. Vi skulle kunna prata hur länge som helst, det märks på er allihopa. Det här är ett jätteviktigt ämne. Stort tack till panelen! Stort tack till publiken!

AVSLUTANDE SPEAKER MONICA LANDERGÅRD

Du har lyssnat på ett avsnitt av Snacka om brott, en podd från Brottsförebyggande rådet. Det här avsnittet spelades in under ett seminarium i Almedalen 2023. I panelen medverkade Christina (Kickie) Söderberg, utredare vid Brå, Åsa Furén-Thulin, sektionschef Sveriges kommuner och regioner, Linnea Lindqvist, biträdande rektor vid Hammarkullsskolan samt Jonas Söderlund, familjebehandlare i Skarpnäck. Moderator var Maria von Bredow, utredare vid Brå. De rapporter och det informationsmaterial

som nämns i avsnittet hittar du på Brås webbplats: bra.se. Sprid gärna podden till andra du tror kan vara intresserade. Tack för att du har lyssnat.